

Slovenska beseda

Uredništvo in uprava: Beethovnova ulica št. 6 - Cekovni račun št. 17.152 - Izhaja mesečno - Naročnina: Letno 20 din, polletno 10 din

Številka 8

V Ljubljani, 9. oktobra 1939

Letnik III

Obletnica smrti kralja Ujedinitelja

Dne 9. oktobra t. l. je minulo pet let, odkar je po roki morilčevi padel viteški kralj Aleksander. Ob njegovi smrti je plakala vsa Jugoslavija, čuteča, da je izgubila v težkih časih svojega najboljšega voditelja. Čim dalje se odmikamo od tega tragičnega dne, tem svetlejši postaja lik pokojnega kralja, namesto da bi obledel. Njegov duh se širi med nami in vedno bolj se zavedamo, da ne bo umrl. Slava, večna slava njegovemu spominu!

Dr. Dinko Puc:

Zedinjena Slovenija

Šele s sporazumom med Srbi in Hrvati je postala možna, da si svojo domovino uredimo

Vsak človek je navezan na svoj rojstni kraj in najbližjo okolico. Spomini na detinska leta, na mladost, ki se je izživljala v domači dolini, na goricah, v gozdovih in skalovju, med hišami sosedov, so mu najdražji. To je njegova najožja domovina in zato je bil vsak človek najprej Ribničan, Belokranjec, Bohinjec itd., predno je postal Gorenjec, Dolenjec, Notranjec. In ko so se ti trije zavedli, da so «Kranjci», je bilo potrebno še mnogo časa, da se je prenehalo nasprotstvo med Kranjci in Štajerci, Korošci in Primorci in da so se zavedli, da so Slovenci, sinovi Slovenije.

Pojem Slovenije je zato še zelo mlad, še ni star 100 let. Menda se je prvič pojavil leta 1844. Potem se je slovenska nacionalna zavest hitro širila in že par let kasneje je nastala zahteva po Zedinjeni Sloveniji, ki bi naj obsegala vse slovenske pokrajine v bivši Avstro-Ogrski, zlasti tudi prekmurske in beneške Slovence, in ki bi imela svoj lasten deželni zbor.

Dočim so se zastopniki Hrvatov in Srbov sklicevali na svoje zgodovinsko pravo in iz tega izvajali svojo pravico po svobodi, Slovenci tega nismo mogli. Postaviti smo se morali popolnoma samo na narodnostno načelo, na človečanske pravice in na vodilne misli demokracije. To naše stališče je zastopal javno prvi dr. Kavčič v ustavnem odboru državnega zbora v Kromerizu in to stališče je ostalo do danes neizpremenjeno.

Zahteva po Zedinjeni Sloveniji je ostala stalno na programu vseh slovenskih strank, tudi še potem, ko se je naš pogled širil proti jugu in smo se začeli zavedati, da smo ne samo Slovenci, nego tudi Jugoslovani. Združitev vseh slovenskih zemelj v eno upravno enoto je bila kljub poedinim lokalnim stremljenjem v srcih vseh Slovencev živa želja in je to ostala tudi po osvoboditvi in združitvi s Srbi in Hrvati v Jugoslaviji.

To se je pokazalo zlasti takrat, ko sta se organizirali mariborska in ljubljanska oblast. Dasi so Štajerci to delitev deloma zagovarjali zaradi krajevnih interesov, se je vendar v narodu baš takrat živo pojavila misel, da to ni prava rešitev starega slovenskega programa Zedinjene Slovenije, in čisto gotovo je bila večina našega naroda proti tej čeprav provizorični rešitvi.

Ustvaritev banovin nas je približala cilju. Toda bolj v formalnem kot v materialnem pogledu, ker je doslej banovina vse prej kot avtonomna. Navezana je tudi v prav malenkostnih stvareh na navodila centralne oblasti.

Šele s sporazumom med Srbi in Hrvati je nastala možnost, da si svojo ožjo domovino uredimo tako, kot nam je drago. Mi, ki smo bili od vsega začetka zagovorniki sporazuma in ki smo tudi sedaj sklenjeni sporazum pozdravili, smo bili sicer v začetku mišljenja, da bi trebalo morda s prenosom kompetenc na slovensko banovino nekoliko počakati, da bi videli, kako se bo organizacija Banovine Hrvatske obnesla v praksi, zlasti v finančnem pogledu, ker bi mogli nabrane izkušnje pozneje s pridom uporabiti pri organizaciji domače uprave. Toda danes, ko je odločeno, da se ta prenos kompetenc izvrši takoj tudi na Slovenijo, sprejemamo to odločitev na znanje s konstatcijo, da bo s tem uresničen stoletni naš sen o Zedinjeni Sloveniji.

Žal nam je sicer, da se oživotvorenje te velike ideje ne vrši tako kot bi želeli. Gospodje, ki pripravljajo to delo, so gotovo odlični pravniki, toda zdi se nam, da so vendarle nekoliko predaleč od življenja, ki teče izven in mimo pisarn. Ne enega praktičnega gospodarstvenika ni poleg, da niti ne omenjamo potrebe, da bi pri takem tako odgovornem koraku sodelovali zastopniki prav vseh Slovencev.

Vendar pojdimo tudi preko tega, ker vemo, da nobena odločitev ni večna. Ako se bodo napravile pogrške, jih bomo še vedno lahko popravili. Kar je glavno in česar nikdar in nikoli ne moremo pozabiti, pa je to, da Zedinjena Slovenija ne sme nikdar omajati temeljev, ki nas vežejo z Jugoslavijo. Če bomo v upravnem oziru samostojnejši, morajo srčne vezi med nami, Srbi in Hrvati postati trdnjše. Mnogo bolj kot doslej moramo poglobiti in ojačati naše osebne, gospodarske in kulturne stike. Meje novih banovin nas ne smejo ločevati v medsebojnem delu spoznavanja in podpiranja in povdarjanja skupnosti naših interesov. Če smo hodili v Beograd in Zagreb, ko smo bili v različnih državah, bomo hodili v bodoče še rajše in čišče. Sporazum mora samo ojačati povezanost Srbov, Hrvatov in Slovencev v skupni naši domovini!

Dr. M. Korun:

Ozdravljenje

Samo svoboden človek je samozavesten in ima čut za odgovornost. Zato je treba dati svobodo mišljenja in udeleževanja

Če ne bo zaradi zunanjih dogodkov ovir, bo prinesel s Hrvati sklenjeni sporazum več politične svobode in demokratičnega življenja. Za to se že čuti živahnejše gibanje raznih političnih sil in pokretov.

Kdor misli, da se bo normalno politično življenje tam nadaljevalo, kjer se je 6. januarja 1929 nehalo, se moti. Kajti kljub diktatorskim in avtoritativnim režimom ljudje niso nehali politično misliti, razna gibalna so — kljub vsemu — vplivala na razvoj njihovega političnega čustvovanja in usmerjanja. Samo vidno se to ni smelo pokazati, ker je bilo prepovedano.

Z dvema faktorjema je treba računati. Prvi je vseobča politična demoralizacija, ki jo ima preteklo desetletje na vesti in ki se bo bridko maščevala nad očeti bivših režimov. Drugi faktor je neznanka: kako je današnje politično razpoloženje naroda, ki se deset let ni imelo niti prilike, niti se smelo uveljavljati. Že zdrav politični čut pove, da to ni bilo niti modro, niti previdno od onih, ki so v političnem življenju vedrili in oblačili. Modra in previdna je samo tista politika, ki si daje vsak dan računa o mišljenju in hotenju ljudstva.

Zato je danes nemogoče napovedati, kam bodo krenili vsi tisti, ki so opravičeno nejevoljni, ker so bili leta in leta samo objekt, ne pa subjekt političnega življenja.

Ne motimo se, če pričakujemo, da bo nastopila naravna reakcija in da se bodo od krivcev za tako stanje obrnili. Toda kam bodo šli, kam naj gredo?

Taka in enaka vprašanja čujemo v zadnjem času vse bolj pogosto v zasebnih pogovorih in javnosti.

Škoda bi bila, če bi se ta reakcija razblinila v prazno. Zato jo je treba usmeriti. Treba je zopet vzbuditi samozavest, čut odgovornosti, zaupanja v načela.

Samo svoboden človek je samozavesten in ima čut za odgovornost. Zato je treba dati svobodo mišljenja in udeleževanja, osebno svobodo, svobodo besede in tiska, volivno pravico na demokratskih osnovah. Če bo narod in javnem življenju sodeloval in soodločal, se bo pokazalo, da je stavljeni nalogi dorastel.

Povrniti je treba zaupanje v načela, ki se je zgubilo. Saj ni čuda! Stranke z demokratskimi načeli so teptale najosnovnejšo osebno svobodo, nacionalni ljudje so preganjali rojake, ki so si upali pokazati, da so Slovenci, «nasprotniki» centralizma so kulukovali za centralizem, pod krinko socialnih fraz je ostal brez dela in jela naš mali človek.

Kaj čuda, če so se ljudje razočarali nad strankami in nad politiki! In, da jim danes ne verujejo več — prav imajo —, ko so zopet izkopali svoje programe,

kakor da jih ne bi bili ne enkrat, nego stokrat zatajili!

Ljudje so staro zavrgli in iščejo zdaj novih potov in načel, ravnih potov in enostavnih načel, ki jih more doumeti sleherni in ki odgovarjajo potrebam, kakor jih imamo in občutimo.

Naša «Slovenska Beseda» jih je vsa leta sem zastopala: ljubezen do slovenskega naroda, domače zemlje, ljubezen do naše

Jugoslavije, socialna pravica vsem, politična svoboda in demokracija, medsebojna strpnost in toleranca v vseh vprašanjih javnega in kulturnega življenja.

Skratka: borili smo se leta sem za vse to, česar nismo imeli. Boriti se hočemo v bodoče za ta načela, da zmagajo! Kajti prepričani smo, da bodo samo ta načela ozdravila naše politično življenje ter združila ogromno večino Slovencev v obrambo naše ožje in širše domovine, pomagala nam bodo oživetiti in s pridom obdržati naše bodoče samoupravno življenje v slovenski banovini ter nas obvarovati pred nevarnimi socialnimi pretresljaji, ki ne bi — ne varajmo se — ustvarili raja na zemlji!

Sodobne metode

Uprava Sokola I.-Tabor v Ljubljani je na seji 25. 9. t. l. z disciplinsko razsodbo izključila 19 vaditeljev in telovadcev iz društva, odnosno Sokola sploh

V zadnjem desetletju doživlja Evropa nenavadne spremembe v vseh področjih življenja. Mnogokrat ni lahko dognati vzrokov in razvoja pojavov, zlasti ne onih, ki so novi v zgodovini človeštva in ki učinkujejo na dosedaj neznan način. Nihče ni v ravnotežju, kdor ne sledi dogodkom sam in ne izsledil delujočih vzročnosti. Ni izhopenih potov, treba je samoodločbe. S pozornim v vse dimenzije življenja segajočim opazovanjem je treba ugotoviti nastala dejstva in vestno oceniti njihove učinke. V sedanjih dobi se bolj ko kdaj doslej prekvašuje preteklost v bodočnost. Vsak ima mnogo opravka sam s seboj, ko išče zanesljivo smer, pravo pot, da si ohrani fizične in moralne sile in da se obrdži v deročem veletoku na površju. Še težji je obstanek idejnih združb. Njih obstanek zahteva neprestane preizkušnje novih zamisli, presoje njihove stvarnosti in vrednosti ter terja izkaze svoje moči in tvornosti. Treba je neprestanega dela v misli, besedi in dejanju. Kdor tega ne razume, je izgubljen. Nastajale in izginjale so stranke, čeprav so bile opremljene z vso oblastjo in opremljene z vsemi dobrotami iz državnih in drugih zalog; nastajali so pokreti, pa zopet izginili preko noči, ker niso razumeli, da sodobni čas zahteva krepko, vedno živo delavnost v določni smeri jasne in čvrste ideje.

Tyrševa misel je pa prav v tej dobi razvila zmogovit pohod in zlasti na praških izletih izpričala svojo življenjsko silo, moralno moč in stvarjalno družnost. Združila je češki narod v enoto, ki je ni zdrobilo niti izdajstvo.

Češkemu narodu je postalo sokolstvo najjačji družnostni činitelj, ker je ohranilo Tyrševo misel čisto in neoskrunjeno, organizacijo pa samostojno in neodvisno od vplivov, ki bi se hoteli okoristiti na njegovi idejni in organizatorični moči. Samo v tej samostojni obliki je moglo sokolstvo s svojimi narodnimi vzgojnimi nalogami ostati tudi še po najkrutejšem nasilju družnosti

element naroda. Ne politične, ne verske, ne gospodarske ali kakršne koli druge združbe ne bodo vodile naroda nazaj v svobodo. Vodilo ga bo le sokolstvo, ki vedno kuje nove sile, da jačijo samozavest in stremljenje po svobodi. Sokolstvo je češkemu narodu bilo stvaritelj svobode in bo to ostalo tudi v bodočnosti.

Prevzet istega duha je vadiateljski zbor Ljubljanske župe leta 1935. zastavil svoje delo, da krepki narod v samozaupanju ter zbira njegove sile v obrambo proti naklepom onih, ki preže na našo zemljo. Vsi so razumeli poziv, utešeni so množili vrste in narodova zavest se je krepila. Budila se je in kipela mlada sila ob tekmovalnih uspehih naših vrst na župnih zletih, na obrambnih zborih, na mnogih živahnih društvenih nastopih in naglo je naraščala radostna podjetnost in volja po uspehih, ki naj bi še tesneje spojil narodove sile v krepko odporno in obrambno moč. Klic «Le naprej brez miru...» se je razvil iz življenjske sile mladine in je donel širom domovine.

Tedaj pa se je splazila v zasledo zavist ljudi, ki jim je sokolsko ime dalo položaj in udobje, da v zahrbtnem naskoku stro sile, ki niso bile v njihovem zakupu iz bojani, da bi utegnile motiti po zastrih načinih pridobljeno udobje in kaliti njihove prilasčene javne pravice. Idejnemu nasprotniku,

se je pridružila sebičnost in samodržstvo političnih brodolomcev. Izdano je bilo tajno povelje, da mora sokolstvo v politične jarke. Ker se povelje ni izvršilo, je sledil ukaz: upor je treba zadušiti, upornike razgnati!

Začelo se je sistematično. Nekoga dne so župne starešine s šestimi župnimi upravniki zapustili svoja mesta ter se stavili Beogradu na razpolago z migljajem, naj se ostavka ne sprejme, pač pa kaznuje kot krivce one, ki so ostali na svojih mestih po volji večine. Predlog je bil sprejet radostno, razglašena je bila župna kriza ter proglašena za

krivce župni strokovni odbor, 32 članov in večina župne uprave. Ker pa ni običaj, da bi bili krivci brez grešnih dejanj, je bilo treba preskrbeti tem krivcem grdi, odvratni, nemoralni dejanja, naprtiti jim težko neodpustljivo krivdo. To je oskrbel brat z dolgoletno sokolsko avtoriteto v več izdajah, ter jih javno in svečano razglasil s sveto jezo in s studom nad pokvarjenostjo mlajšega rodu.

Začeli so poslovati sokolski sodnijski zbori z energijo kot še ne doslej. S pomočjo ovaduha je bil prvi krivec brzo obsojen, ker se je verjelo seveda ovaduhu, ne pa ovajencu. Pravica nad vse!

Ker pa se «upor» širi, se je odredilo, da se obdolžencem prepreči obramba, da se okrepi lažljivo obveščanje z okrožnicami, da se ojači potvarjanje in pretvarjanje dejstev, da se poživijo sumničene protidrжавnega duha, «slovenborstva», «vplivov mentalitete iz inozemstva», da se uvede samodržstvo in razvijejo vse metode, po katerih bi se posrečila obtožba splošnega, popolnega občenevarnega uporništa. Iz ozadja pa se je razlegal ukaz: «Čuvajte pokorščino.»

Toda resnica se ni dala potla-

čiti in občini zbor župe je 5. 3. t. L poveril svoje zaupanje «upornikom». Treba je bilo novega naskoka, novih intrig, novih laži, novih pregreh. Zaradi pobude iz Ljubljane je bila preprečena odobritev izvoljene uprave. Prepovedalo se je zbiranje in obravnavanje, zaprli so se zborovalni in telovadnji prostori, da bi se «upornike» razkropilo in iztiralo čez sokolski prag. Kdor se ni pokoril, je postal vlomilec in dvojni upornik, ki ga mora zadeti roka pravice. In tako se je zgodilo. Sodba je izšla v imenu resnice, v imenu pravice, v imenu bratstva, v imenu domovine. Svetniki so pokorno izpolnili gospodarjev ukaz in si umili roke. Vse se je zgodilo v strogo rimskem slogu.

K mnogim znanim uspehom, ki so nam jih priborili zaledeneli politični brodolomci, se je pridružil v pravem času še ta najnovejši moralni uspeh za boljše bodočnost naroda! Ljubljanska župa pa je zadobila s tem vse pogoje za uspešno nadaljnje delovanje, kakor je to zapisal «Slovenski narod» ob 30 letnici župe na dan izključitve.

Sokolski Tabor je pa zaprt in prazen. X.

Mihelič Ivan:

Naše obrtništvo v sedanjem času

Kakor je nastal težak položaj za vse gospodarstvo z razvojem mednarodnih dogodkov, prav tako občuti to še posebno naše obrtništvo, kot gospodarsko šibkejše panoga gospodarskih stanov.

Naše obrtništvo ali vsaj pretežna večina ni tako premožna, da bi mogla prenesti vse najrazličnejše majhne dogodke in pretresljaje brez posledic, kakor to laže preneseta in dejansko tudi manj občutita industrija in trgovina. Znano nam je iz izkušenj pred nekaj leti, ko je bila tako imenovana denarna kriza, da je tudi obrtnik to najbolj občutil in da je pri tem tudi užival najmanjšo zaščito. Obrtnik je že, kot proizvajalec odvisen od surovin iz inozemstva na eni strani, po drugi strani pa od naročnikov, kot konzumentov obrtniških proizvodov. Da niso naročniki obrtniških izdelkov in njegovih uslug že zdavnaj več redni plačniki, je znano, kar ima za posledico, da v mnogih primerih zaradi brezbriznosti naročnikov glede točnega plačila obveznosti, pride v nemogočo položaj marsikateri obrtniški obrat in niso osamljeni primeri tudi propasti marsikaterega obrtnika baš zaradi takih primerov. Obrtnik je vezan, da trgovcu in industriji v najkrajšem času plača surovine, če že ne takoj ob prevzemu blaga, pa po povzetju, kar so nekateri dobavitelji pričeli brez stvarne podlage tudi v sedanjem času izrabljati. To je postavilo izmed vseh pridobitnih stanov prav obrtnika v težak položaj, ker se na eni strani od dobaviteljev zahteva takojšnje plačilo, na drugi strani pa stranke — obrtnikovi odjemalci — ne vrše svojih obveznosti. Pri tem pa obrtniški odjemalci tudi ne pomislijo, da je obrtnik ne samo moralno dolžan, temveč tudi po zakonu primoran svoje uslužbenec redno plačevati, katere uporablja pri predelovanju surovin ali za usluge. Poleg prednjega pa izvirajo tudi še druge nevesčnosti, ki jih mora obrtnik v sedanjem času prenašati, ki niso samo moralnega značaja, temveč težke gnotne žrtve, ka-

terih ne more nikamor vkalkulirati ali da bi se zaradi tega cena obrtniškim izdelkom zvišala. Ne beležimo primera, da bi obrtnik v sedanjem času dražil svoje izdelke. Med tem pa je industrija postavila poleg neutemeljenih plačilnih obveznosti tudi v skoro vseh primerih višje cene svojim izdelkom, ki niso v splošnem nikakor upravičeni.

Spričo takega položaja in izdanih uredb ter predpisov za to, bi bilo nujno potrebno, naj bi oblastva storila svojo nalogo ter resnično storila svojo dolžnost tako, da bi bil zaščiten naš mali človek pred izrabljanjem kapitala, ki je v največ primerih inozemskega izvora pri naših tvornicah, ki so prve dvignile ceno svojim izdelkom na škodo vsega narodnega gospodarstva, v profit pa edino le karteliranim industrijcem in veletrgovcem, tako da uživajo dobiček posamezniki, v glavnem pa tuji.

Pri takem položaju se ni čuditi, da ne more obrtnik izvrševati svojih obveznosti, kajti po eni strani mora to storiti, ker je izročen v milost in nemilost kapitalu, po drugi strani pa naročnikom, ki nikakor ne morejo razumeti težkega položaja obrtnika, da bi vsakdo sproti plačal, kar je naročil pri obrtniku. Vse to zahteva zaščite prav vseh državljanov in enake mere za vse, kajti ob enakih pogojih mora biti dano gospodarsko življenje prav vsem, prav tako tudi zaslužek, saj morajo biti tako dobri kakor žrtve razdeljene med vse enakomerno.

Obrtniški obrati so že po svojem značaju večinoma gradbeni ali vsaj tvorijo pretežno večino, zaradi česar se po konjunkturi teh obratov more soditi tudi, kako stoji ostali. Baš neenakomerno gospodarsko življenje v dobavi surovin in na denarnem trgu pa je barometer za zaposlenje obrtniških obratov, ki ob pomanjkanju gotovine in njenem nerednem obtoku ter ob netočnem plačevanju obveznosti ob zapadlosti po naročnikih zaskrbljujejo obrtnike posebno še v času, ko se gradbena sezija zaključuje vsled nastopajoče zi-

me. Našemu obrtništvo je treba zato sedaj pomagati z dobavo surovin na odprt račun z dajanjem kreditov zmožnim brez omejitev in z rednim plačilom obrtnikovih izdelkov ter uslug. Vse to pa je mogoče storiti, če bodo oblasti storile svoje ter zaščitile obrtnika in s tem malega človeka in, kar je najbolj važno

v sedanjem času, pazile na izrabljanje špekulantov, pri čemer trpi gospodarstvo na svojem enakomernem toku, ki pa ga prav špekulacije, ki jih zasludujejo posamezniki, ne poživljajo, temveč ustvarjajo gospodarski kaos, katerega dolžnost je vsem merodajnim posebno v sedanjih časih preprečiti.

Politični pomenki

Zanimiv poziv

Pretečeni teden so se sešli v Beogradu predsednik JRZ in predsednik vlade Dragiša Cvetković, podpredsednik JRZ dr. Korošec in minister dr. Kulenović ter ministra dr. Lazar Marković in Boža Maksimović, slednja dva, ki nista člana JRZ. Sklenili so poziv svojim pristašem in prijateljem, da naj se na terenu medsebojno podpirajo in združijo v skupne akcije. Ta poziv kaže, da so na delu sile, ki naj naše razbito in nezdravo strankarsko življenje konsolidirajo in ozdravijo. Pod tem vidikom bi bilo poziv pozdraviti, čeprav smo mnenja, da sodelovanje brez ugotovitve načelne podlage zanj, ni mogoče.

Nedeljsko «Jutro» je na ta poziv takoj navezalo politično čenčarijo, v kateri se bavi predvsem z našo politično skupino in s kandidaturami za senat. Dočim nas «Jutro» doslej sploh ni poznalo — tudi v notici nas z imenom ne imenuje —, smo zaradi senatnih volitev postali zanj zanimivi. Mi smo drugačni: spominjali smo se JNS doslej, ko je imela mnogo senatorjev in se je bomo tudi še poslej, ko nima nobenega več. Zal, da niti prej, niti slej ne moremo od nje nič razveseljivega povedati!

Tretja fronta

V mariborskem «Večerniku» čitamo, da se dela v Sloveniji na ustanovitvi nove fronte, tretje fronte, kakor se imenuje, potem, ko je zadnja «demokratska» fronta po sporazumu med Hitlerjem in Stalinom propadla. Sodimo, da bo tudi ta fronta kratkega veka, kajti eno krilo frontašev dela vedno tujo politiko in izigrava vse, ki jim grede na lim. Ko smo čitali v «Večerniku», ki daje v ostalem vsem besedo, ker zatrjuje, da je svobodno glasilo, serijo člankov, ki so izšli očitno kot overtura za to tretjo fronto, smo ugotovili, da je v orkestru tretje fronte še velika disharmonija, kajti vsak od člankarjev svira svojo vižo. Vodilni instrumenti so sicer lepo uglašeni na melodijo «le vkup, le vkup, uboga gmajna», toda ta viža je tako stara in preigrana, da jo — že vsi poznamo. Zato ji niti slovenski delavci, niti kmetje, niti meščani ne bodo nasledili, čeprav radi priznamo, da so člankarji marsikaj točnega napisali. Toda «tretja fronta» problema malega slovenskega človeka ne bo rešila.

Podpore družinam vojaških vpoklicancev

Ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje ter finančno ministrstvo sta na podlagi par. 115 finančnega zakona podpisala uredbo o podpori družinam oseb, ki so bile poklicane na vojaško službo.

Družine vojaških obveznikov morejo zahtevati podporo, če so ostale brez potrebnih življenjskih sredstev. Velja pa določba v primeru mobilizacije ter vpoklica na vaje.

Podeljevanje podpor bo določal poseben odbor. V prvi vrsti bo upoštevana tista družina, ki je živela od vojaškega vpoklicanca.

Podpore bodo znašale za kraje prvega draginjskega razreda in za kraje z nad 20.000 prebivalci 8 din, po vseh ostalih krajih pa 5 din. Če se menja bivališče, se more višina podpore menjati šele po preteku 30 dni od izpremembe bivališča.

Vsem osebam, ki jih vzdržuje en hranilec, je dovoljena samo ena podpora. Za prošnjo za podporo pridejo v poštev v prvi vrsti zakonita žena, nato potomci, oče in mati. Če ni teh oseb, se more podeliti podpora tudi drugim družinskim članom, ki jih je vzdrževal vpoklicanec.

Za otroke pod 16 leti, ki jih je več kakor eden, je določena podpora po 3 din.

Pristojne občine, oziroma mestna poglavarstva izdajajo ob predložitvi prošnje potrdila.

Prosilčeva prošnja mora vsebovati: a) da je brez vzdrževalnih sredstev, b) da ga je vzdrževal vpoklicani hranilec, c) da je hranilec vpoklican v vojaško službo na določen ali nedoločen čas, d) višino prosilčevega davka, e) višino davka vpoklicanega obveznika, f) zakonsko stanje prosilca, g) sorodstvo z vpoklicancem, h) starost otrok, za katere se prosi podpora. Če so navedbene nerazložljive, se izgubi pravica do podpore.

Prošnje morajo občine odposlati takoj, najkasneje pa v teku 48 ur. Zraven prošnje priložijo občine potrdilo a) o številu družinskih članov, ki žive z vpoklicancem ter o njihovih sorodstvenih odnosih do

vpoklicanca, b) o starosti potomcev, za katere se zahteva dodatek, c) o njih dohodkih in sredstvih za preživljanje, d) o površini rodne zemlje, e) o živini, f) o dohodkih od zemlje in imovine in g) da se hranilec nahaja v vojaški službi. Navedbe morajo biti točne, sicer bodo osebe kaznovane.

Odbori za podpore se bodo ustanovili po okrajnih sodiščih ter jih bodo tvorili po en sodnik okrajnega sodišča, en občinski odbornik in en davčni uradnik. Vsak odbornik bo imel tudi določenega naslednika. Okrožno sodišče more postaviti pri okrajnih sodiščih več odborov za podpore. Člani odborov ne bodo dobili za to delo nikakršnih podpor.

Odklonjeni prosilci se lahko pritožijo pri predsedniku pristojnega okrožnega sodišča. Proti odločitvi predsednika okrožnega sodišča oziroma sodnika, ki ga je določil predsednik okrožnega sodišča, ni več ugovora. Prošilec lahko predloži novo prošnjo, ki temelji na novih dejstvih.

Oblasti morajo takoj obvestiti odbor za podpore o vseh spremembah, ki morejo vplivati na višino podpor ali dodatkov.

Prošnje za podpore ne spadajo pod nobeno državno ali samoupravno pristojbino, podpore pa se ne morejo obdavčiti, niti se jih ne more zarubiti ali pa pridobiti nanje zastavna pravica.

Podpore bo izplačevala Poštna hranilnica zainteresiranim osebam po nalogu odbora za podpore. Prošilec, katerih hranilci so vpoklicani za določen čas, in ne več kot za štiri tedne, se bo izplačala podpora naenkrat, drugače pa vsakih 15 dni vnaprej.

Ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje lahko sporazumno s finančnim ministrstvom izpremeni višino podpor.

Naročniki «Slovenske besede» naj se po potrebi obračajo za pojasnila na Posvetovalnico «Slovenske besede».

Društvene vesti

Naše delo

V preteklem in tekočem mesecu so se vršili članski sestanki za okraje: Sv. Jakob, Bežigrad, Trnovo, Dvorski okraj, Dolenjska cesta, Rožna dolina in Poljane. Vsi sestanki so bili izredno dobro obiskani in se jih je nekaj pretvorilo v prava zborovanja, kar dokazuje, da narašča iz dneva v dan čim večje zanimanje za naš pokret.

Na sestankih so govorniki predvsem podčrtavali potrebo po čim ožjem sodelovanju v javnih vprašanjih z vsemi tisti činitelji, ki imajo oporo v širokih plasteh naroda. S posebnim zadovoljstvom in odobravanjem so pa zborovalci enodušno potrdili vse iznešene konstatacije, da so zlasti pri nas v Sloveniji izgubili ves javni vpliv tisti, ki so se potom svojih osebnih vezi dokopali do oblasti in teptali osnovne in bitne vrednote ter koristi slovenskega naroda.

Potrjeni v zavesti, da se ti najmračnejši časi naše slovenske politične preteklosti ne smejo več vrniti, so vsi udeleženci zapuščali navedene sestanke z navdušenjem in upanjem, da morajo načela, katera propagira in zastopa naš pokret, prodreti v osrčje slovenskega narodnega telesa.

Izvršni odbor društva «Slovenska Beseda» sporoča vsemu članstvu, da se sestanki nadaljujejo z vso intenzivnostjo. Prosimo pa potrpljenja vse člane iz okrajev, kateri še niso prišli na vrsto. V najkrajšem času bomo tudi te sestanke obavili.

OPTIK

J. GOLDSTEIN

Ljubljana, pod Trančo 1

priloga po nizkih cenah pravoustrna očala, daljnogledje, triedre, tlakomere, toplotmere i. t. d.

300 milijonov za odkup živine in vozil

«Službene novine» prinašajo uredbo o odkupu živine in vozil za potrebe aktivnih edinic vojaštva in mornarice. Po čl. 3. te uredbe je dobil minister za vojsko in mornarico na razpolago kredit 300 milijonov din. V banovini Hrvatski se bo ta odkup izvršil pri sporazumu z banom. — Ob tej priliki je «Hrvatski dnevnik» iznesel naslednje misli: Ta uredba temelji na čutu pravice; kajti ne bilo bi pravično, če bi moral del državljanov postaviti državi brezplačno na razpolago svoje imetje, ki ga rabijo za delo, medtem ko se drugih ne bi tikale nikakršne obveznosti. Uredba torej priča, da se bo v državi oziralo na socialno pravičnost. Neoporno bo uredba ugodno vplivala na podeželje, kateremu hoče vlada pokazati, da skrbi za njegove potrebe, kar se je lahko že opazilo pri znižanju cenam soli ter tudi nekaterim cigaretam.

Dovžan Ivan

dipl. krojačnica za dame in gospode

Ljubljana, Sv. Petra c. 81

Izvršuje vsa v stroko spadajoča dela po najnovejši modi in po najsolidnejših cenah

Postrežba točna

Pristopajte k društvu «Slovenska beseda»

Politični pregled

Notranja politika

Zivahno in pospešeno se izdelujejo v Beogradu uredbe, s katerimi naj se prenesejo kompetence na banovino Hrvatsko. Pravosodni minister dr. Marković je uredbo za svoje ministrstvo že izdal. V zvezi z njo je odredil, da se slovenski senat najvišjega sodišča v Zagrebu (Stola sedmorice) prenese s 1. nov. t. l. v Slovenijo, tako da bomo torej imeli svoje najvišje sodišče posej doma v Sloveniji.

Tudi uredbe za druga ministrstva bodo izšle te dni. Najzanimivejša bo uredba o prenosu finančnih virov. Začasno, dokler traja sedanje proračunsko leto, bo banovina Hrvatska, dobila v procentih, čitali smo, da 29 odstotkov vseh državnih dohodkov. Toda taka rešitev je samo začasna. Gotovo je, da bo banovina Hrvatska dobila popolnoma samostojne denarne vire, razne davke in davščine, ki jih bo sama predpisovala, pobirala in uporabljala za svoje banovinske potrebe. S samostojnostjo banovine ne bi bilo združljivo, če bi bila finančno odvisna od države, kakor tudi država ne sme biti finančno odvisna od banovine.

Hrvaški listi tudi pišejo, da se izdeluje uredba o slovenski banovini. Potemtakem bi bilo pričakovati, da bomo tudi o tej stvari kmalu čuli kaj več.

Hrvatij komaj čakajo, da oživijo svoje banovino. Prehodna doba je, četudi bo kratka, za njih težka obremenitev, kajti na Hrvaškem se javljajo politični nasprotniki dr. Mačka, ki so proti sporazumu, češ, da je prinesel Hrvatom premalo. «Hrvaški dnevnik» zavrača to agitacijo in podčrtava, da je izvedba sporazuma prišla v zelo neugodnem času, kar je res. Toda HSS je uverjena, da bo z disciplinirano voljo in ob zavednosti organiziranega hrvaškega naroda vse težkoče premagala, kar ji pač vsi želimo. Neprijatelji sporazuma na Hrvaškem so neprijatelji države.

Izvestni znaki kažejo, da se približujemo dobi volitev. Volitve v senat so že razpisane. Za njih pa spričo zelo omejenega števila volilcev ni posebnega zanimanja. Kako bo senat posloval, če ne bo tudi parlamenta, zaenkrat ne vemo. Morda, da bo začasno nanj prenesena vsa zakonodavna oblast, ki jo ima sedaj vlada. S tem bi bila vlada razbremenjena velike odgovornosti, ki jo ima v teh težkih časih. Toda, ni dvoma, da bodo tem volitvam morale kmalu slediti volitve v parlament. Predsednik vlade je pred par dnevi najavil, da bodo prišle pred volitvami v narodno skupščino, občinske volitve, volitve v banovinske svete (hrvaški sabor), v mestne občine.

Važno je, da se vse te volitve izvrše čimprej, da pridemo v normalno politično stanje. Ravno tako pa je tudi važno, da dobimo za volitve demokratični volilni red. Iz merodajnih krogov se čuje, da bo nov volilni zakon predvidel tajno volilno pravico ter proporc. S tem bo izpolnjena ena najvažnejših zahtev vse naše javnosti. Toda demokratičnega volilnega zakona in svobodnih volitev si ne moremo misliti brez novega zakona o tisku, zborih in društvih.

Politične stranke so pomalej že začele s predpripravami za volitve. Predvsem vidimo, da se dela na zbiranju raznih skupin bivše radikalne stranke. Predstavniki JRZ in ministra dr. Marković ter Maksimović so izdali poziv na vse svoje pristaje, da naj povsod sodelujejo. Če bo ta poziv uspel, ni dvoma, da bo storjen pomemben korak v političnem življenju, predvsem med Srbi. Državno politiko zamorejo v tem notranjepolitično važnem in zunanjepolitično zelo delikatnem času voditi in nositi za njo odgovornost samo moralno in številčno močne stranke.

Zunanja politika

Prvega septembra se je začela vojska v Evropi s tem, da je nemška armada z vseh strani vkorakala v ozemlje Poljske republike, ki je kljub temu, da še ni bila zadosti

pripravljena ter je tehnično zelo zaostala za svojim nasprotnikom, na vseh frontah nujala Nemcem hraber odpor. Poljska vojska bi se še danes Nemcem upirala, če ne bi bili Nemci sklenili s Sovjetsko Rusijo pogodbo o delitvi Poljske, kar je imelo za posledico, da je 17. septembra vkorakala v Poljsko ruska armada, ki je zasedla vzhodno Poljsko. Končno se je morala vdati tudi Varšava, ki ni mogla več vzdržati strahovitega obstreljevanja s težkimi topovi in letalskimi bombami; bila je skoraj popolnoma razrušena. Meja med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo, ki je bila sklenjena med zastopniki obeh držav v Moskvi in ki naj bi bila končnoveljavnja, poteka približno od stare meje med vzhodno Prusijo, Litvo in Poljsko na jugozapadu, potem pa v jugovzhodni smeri po reki Bug, nakar zopet zavije na zapad do Przemysla, potem pa ob reki San do Karpatov, tako da bo Sovjetska Rusija mejila na jugu na Rumunijo in Madžarsko. Nemški in ruski del sta približno enaka in so prišli pod sovjetsko skoraj vsi Ukrajinci, vsi Belorusi in nad milijon Poljakov, vsega skupaj okoli 13 milijonov duš, dočim Nemci dobijo 21 milijonov Poljakov in en milijon Nemcev. Ozemlje, ki je do konca svetovne vojne pripadalo Nemčiji, so Nemci že proglasili za del nemške države, kaj pa mislijo Nemci narediti iz izključno poljskega ozemlja, je povedal Hitler v svojem govoru v nemškem državnem zboru dne 6. oktobra, ko je izjavil, da nemška vlada ne bo nikdar dovolila, da bi med njo in Rusijo kedaj vstala Poljska. Nemčija je dobila bogato industrijsko okrožje na jugozapadu, Rusi pa vse petrolejske vrelce v Galiciji z glavnim mestom Lvovom.

Rusija osvaja Baltičke države. Najprej je Sovjetska Rusija prisilila Estonko, ki naj ostane tudi nadalje «neodvisna», da je odstopila vojaška oporišča Rusiji, sedaj pa zahtevajo Sovjeti še več oporišč za svojo armado v notranjosti Estonke. Prav tako so Sovjeti izsilili pogodbo od Latvije, ki jim je morala odstopiti v upravo pristanišča Libava in Vindavo, sedaj je na vrsti Litva, od katere Sovjetska Unija istotako zahteva, da sme na njenem ozemlju imeti oporišča za svojo vojsko in letalstvo ter uporabljati litovske železniške proge za primer vojske. Sedaj pa Sovjeti še pritiskajo na finsko republiko, da bi jim odstopila Aalandske otoke. Če se to zgodi, bo Rusija v Finskem zalivu neomejen gospodar. V Moskvi se nahaja že več kot teden dni turški zunanji minister Saradzoglu, od katerega bi Sovjeti radi dosegli, da bi sklenil z njimi pogodbo, da bi smele sovjetske ladje v miru in vojni nemoteno pluti skozi Dardanele, v primeru vojne pa naj bi Turčija zaprla to morsko ožino vsem vojskujočim se državam. Turčija, ki zaradi svoje moči in važnega položaja, katerega ima na jugovzhodu, tako da Sovjetsko Rusijo lahko močno ograža, zlasti na kavkaški meji, ni v takem položaju, kakor male in slabotne baltičke države. Zato se želji Sovjetov odločno upira, tembolj, ker je sklenila vojaško zvezo med Anglijo in Francijo in si hoče ohraniti glede prehoda skozi morske ožine popolno svobodo, tako da bi na primer, če bi recimo Anglija hotela priskočiti na pomoč Rumuniji, ako bi jo Sovjeti napadli, mogla dovoliti britanskemu vojnemu brodovju prehod skozi Dardanele in Bospor na pomoč Rumuniji. Pretežni vpliv Sovjetov na črnem morju pa bi ne pomenil samo nevarnost za Turčijo in Rumunijo, ampak za ves Balkan sploh in zato se Turčija prizadeva, da bi se Sovjeti obvezali, da bodo spoštovali neodvisnost vseh jugoslovanskih držav Evrope, pri čemer Turčijo podpira tudi Italija.

Hitler je v nemškem državnem zboru v svojem govoru dejal, da Poljske ni in ne bo več in da sta Nemčija in Sovjetska unija na vzhodu napravili red in ustvarili stanje, ki bo ostalo in ki sta ga obe sklenili odločno obdržati in braniti.

SCHICHTOVO terpentinovo milo varuje perilo

Nemčija, je izjavil Hitler, nima več v Evropi nobenih zahtev ter ima prijateljske pakete in odnošaje do vseh držav, od katerih ničesar ne zahteva, kar pa se tiče Francije, Hitler ne razume, čemu se sploh bori z njo, ko pa Nemčija od nje ničesar noče. Glede Anglije je rekkel, da Nemčija ne nasprotuje nikjer angleškim potrebam in koristim, ampak se samo brani pred njenim vmešavanjem v nemške interese na evropski celine. Hitler je ponudil Angliji in Franciji mir, ki pa mora sloneti na stanju, kakor sta ga Nemčija in Sovjetska Rusija ustanovili na vzhodu. Mirovna konferenca naj se peča tudi z ostalimi še nerešenimi vprašanji.

Angleški in francoski odgovorni politični krogi sicer izjavljajo, da bodo Hitlerjev govor skrbno proučili, da pa mir na taki podlagi, kakor si jo zamišlja Hitler, na no-

ben način ni mogoč. Poluradno izjavljajo v Londonu, da bo Chamberlain skupaj z vladami angleških dominijonov in s Francijo natančno proučil Hitlerjeve predloge, da pa mora angleška vlada že sedaj izjaviti, da ne pride v poštev noben mirovni predlog, če ne reši Evrope grožnje večnih napadov in če nemška vlada stori nekaj več, kakor da samo zagotavlja, da od nikogar ne zahteva ničesar več, ampak da je treba narediti nekaj takega, da se bo ustvarilo pravo in trdno zaupanje, ki je neobhodno potrebna osnova za mir.

Z veliko živahnostjo pozdravlja italijansko časopisje akcijo jugoslovanske vlade v Budimpešti in Bukarešti, po kateri je prišlo do pomirjenja med Rumunijo in Madžarsko. «Giornale d'Italia» ugotavlja, da je Jugoslavija dosegla veliki uspeh in da bo delala še naprej za ohranitev miru na Balkanu in v Podonavju.

Domače zanimivosti Hrvatje in naša država

O odnosih Hrvatov napram Jugoslaviji je «Hrvaški dnevnik» pred nekaj dnevi zapisal sledeče:

Razpoloženje, ki je po doseženem sporazumu zavlada med Hrovati, je razkrinkalo vse spletke, s katerimi se je skušalo doseči otiš, da bo država propadla, če se Hrvatom nekaj popusti. Danes vidimo vsi, da se odnosi Hrvatov napram naši državi spreminjajo v njen prilog. Kadar bo sporazum sproveden v celoti, bodo ti odnosi toliko srčnejši, kajti za nas Hrovate ni država sama sebi namen, marveč sredstvo za doseženje določenih ciljev. Hrovati so bili doslej indiferentni napram državi, v kolikor je nekateri niso celo sovražili zaradi napačnega postopka tolikih nehumanih režimov, ker so od nje prejeli tako malo dobrega, a toliko slabega, da se iz takega postopanja ljubezen ni mogla roditi. Danes pa se to razpoloženje menjava, ker imamo Hrovati v tej državi zagotovljen boljši položaj, pa bo naša skrb, da se ta položaj še izboljša. Naše raz-

položenje napram državi ni bilo tedaj odvisno od nas samih, nego od postopanja onih, ki so odločali o njeni politiki, kar bo tudi v bodoče tako. Mi imamo danes v tej državni skupnosti nekaj, kar nam je drago, za kar je vredno delati in kar smo pripravljani tudi braniti, če bo potreba. Kakor hitro se je pričelo napram nam postopati kakor z ljudmi in kakor z narodom, nismo zato ostali gluhi. Pa ne bomo gluhi tudi na nadaljnje znake dobre volje in razumevanja. Že dejstvo samo, da se je ugodilo zahtevam Hrvatov v zelo kritičnem času, ko je Evropa stala pred krvavimi zapletljaji, je jasen dokaz, da državi ne preti nobena nevarnost od zadovoljnega hrvaškega naroda.

Kdor je proti strankarskim razprtijam, naj postane član društva

„Slovenska Beseda“

Zunanje zanimivosti

Konec narodnih manjšin?

Nemški vodja in kancler Hitler je v svojem zadnjem govoru izjavil, da namerava vprašanje nemških narodnih manjšin rešiti tako, kakor je to v sporazumu z Italijo nakazal: narodne manjšine naj se izsele v svoje nacionalne države. Ker imamo tudi mi v svojih mejah tuje narodne manjšine in ker imamo svoje narodne manjšine v tujih državah, je naravno, da so namere kanclerja Hitlerja za nas zanimive, važne, četudi zaenkrat ne aktualne. Vendar ne bo odveč nekoliko misli k temu problemu.

Obstojata dva tipa narodnih manjšin. Prvi tip so one narodne manjšine, ki se drže teritorialno nacionalne države, ker so iz kakršnih koli razlogov — vojaških, gospodarskih, tako imenovanih življenjsko-prostornih in pod. ostale v tuji državi. Glede takih manjšin smo mnenja, da o preseljevanju ne more in ne sme biti govora. Naj se priključijo svoji narodni državi. Noben razlog ni dovolj močan, da bi mogel opravičiti, da ostanejo take manjšine v tuji državi, kajti ob pravični rešitvi narodnostnih vprašanj odpadejo strateški razlogi za krivične meje, dočim se morejo vsa druga vprašanja sporazumno urediti, da ne bo škode ne tu, ne tam.

Drugi tip so narodne manjšine, ki žive kot jezikovni otoki v tuji državi. Mislimo, da ni principijelnih pomislekov, da bi se vprašanje teh narodnih manjšin ne moglo s preseljevanjem rešiti. Res je, da bi mogla pomeniti za posameznika preselitev iz tuje države dostikrat ve-

Še nekaj dni imate čas, da si zagotovite možnost velikih dobitkov državne klasne loterije, ker med

65,000.000

dobitkov morete tudi Vi zadeti na srečke, ki jih boste kupili v domači glavni kolekturi

VRELEC SREČE

Še danes naročite srečke, da se boste uverili, da je tudi za Vas 'Vrelec sreče'.

Priporoča se vsem domača kolektura 'Vrelec sreče', Alojzij Planinšek

LJUBLJANA
BEETHOVNOVA UL. 14

DELNIŠKA DRUŽBA
PIVOVARNE

Union v Ljubljani

priporoča svoje izborne izdelke
SVETLO IN ČRNO
UNION PIVO
V SODIH IN STEKLENICAH
PEKOVSKI KVAS
IN
ŠPIRIT VSEH VRST

HALO!

HALO!

Če hočeš dobre čevapčiče in različne dobite —
moraš v restavracijo „ROŽNA DOLINA“ priti

Razna sortirana vina. - Pristna portugalka. - Dve balinišči.
Točno in solidno tam postrežejo te pridno!
Sprejmejo se abonenti na dobro domačo hrano.

V petek, soboto in nedeljo domače
krvavice in pečenice.

Za cenj. obisk se priporoča **SLAVKO GAČNIK**
Restavracija „ROŽNA DOLINA“ — MARN

Gostilna „ŠTRAJZEL“

Naročite „Slovensko besedo“

liko materialno, morda še večjo moralno žrtev, posebno pri onih ljudeh, ki so ozko povezani z rodno grudo, kakor n. pr. kmetje, ki je za njih vendarle domača zemlja, četudi je v narodnostno tuji državi. Toda preko vseh takih tehničnih pomislekov bi se moglo priti, če stoji temu nasproti utemeljeni razlog, da more priti zaradi vprašanja narodnih manjšin do krvavih vojska, ki uničijo stotisoče človeških življenj in neprecenljive materialne dobrine. Za ceno miru niti žrtve narodnih manjšin, niti posameznikov, ki bi se morali seliti, ne bi bile prevelike.

Poleg tega ne bi bilo niti potrebno, da bodi preseljevanje do kraja prisilno. Smo za to, da bodi prisiljeno za vsakega, ki ni rojen v tuji državi in ki na tujo zemljo ni vezan po svojih prednikih že skozi stoletja. Takemu naj bo na izbiro: ali se preseli, ali pa se poda vsem posledicam, ki izvirajo iz dejstva, da hoče ostati v državi, kjer bo likvidirano vprašanje narodnih manjšin s posebnimi pravicami.

V nakazanem okviru bi se mogli prilagoditi načrtu Hitlerja. Prepričani smo celo, da bi marsikatera država z velikim zadovoljstvom in v svojo veliko korist rade volje pomagala, da se znebi narodnih manjšin in njihovih pripadnikov!

Presenetljiv nastop Rusije

se v javnosti zelo različno tolmači. Nemško časopisje slavi ta

nastop kot posledico nenapadane pogodbe med Nemčijo in Rusijo ter namiguje, da bo nadaljnja posledica te pogodbe ruska gospodarska pomoč Nemčiji, da pa tudi ni izključeno, da se sklene naknadno še vojaška zveza med njima. O borbi proti kominterni in protikomunistični akciji se v Nemčiji ne piše več.

Anglija in Francija nista zadovoljni. Očitati Rusiji, da je prelomila nenapadalni pakt, ki ga je bila sklenila s Poljsko in da je indirektno pomagala Nemčiji, da je Poljsko pregazila. Dvomijo pa, da bi mogla ali pa hotela Rusija odločilno pomagati Nemčiji s surovinami in živili, češ da nima Rusija zaenkrat nobenih surovin toliko, da bi mogla Nemčiji bistveno pomagati, razen — lesa, ki ga pa Nemčija ne potrebuje tako silno.

Zanimivo je, da je Rusija baš sedaj poslala večje količine lesa v Anglijo in Francijo.

Da bi Rusija hotela Nemčiji vojaško pomagati, tega ne verjamejo ne v Angliji, ne v Franciji, dasi Angleži izjavljajo, da bi sprejeli tudi tako borbo, ker bodo mobilizirali v tem primeru vse latentne sile svojega ogromnega imperija.

Nekateri slovenski časniki pa so mnenja, da je Rusija s sklenitvijo pogodbe z Nemčijo izdala interese svojih simpatizerjev v celi Evropi. Rusija je po njihovem mnenju pokazala, da ni ne dosledno komunistična, ne dosledno nacionalna, kajti s svojo podporo Nemčiji je pod-

prla fašizem in izdala nacionalne interese Slovanov.

Še tretji — med njimi dr. Smoldaka — so mišljenja, da je Rusija s svojim nastopom Nemčiji več škodovala kot koristila. Preprečila je, da bi bili Malo- in Belorusi prišli pod okupacijo nemške vojske, zabranila je zasedbo žitnice v Ukrajini, zaprla dohod od petrolejskih vrelcev v Drohobiću in okolici in zaprla pot do Rumunije. Sama je prišla v osrčje Evrope ter ima direktno mejo z Nemčijo in Madžarsko. Z ureditvijo svojega položaja z baltičskimi državami je izločila v njih nemški vpliv. Na sploh je Rusija po tem mišljenju preprečila nemško ekspanzijo proti vzhodu in jugovzhodu.

Ruska uganika bo razrešena prav v kratkem.

Poljske izjave o vzrokih zloma

Dr. Lipkovski, šef vojnega oddelka poljskega prezidenta, je izdal prvo polno poročilo o vzrokih poljskega neuspeha. Dr. Lipkovski pravi, da je 16. septembra ob 11. zvečer po nalogu generalnega štaba poročal prezidentu, da je položaj poljske vojske dober. Nemška vojska je prišla na Poljskem v zagato, ker so ji bile presekane ceste in železnice ter onemogočena dobava živil. Poljski generalni štab je imel polno zaupanje v vojno taktiko, ki je obstajala v počasnem umikanju pred sovražnikom na linijo Pisa, Narev, Bug, Visla in San. Za temi črtami bi se iz premikajoče vojne ustalila fronta, na kateri bi dala

poljska vojska odpor. Ko so po vseh poročilih Nemci stali slabo in Poljaki dobro, so Rusi 17. septembra ob pol 7. uri zjutraj planili Poljakom v hrbet ter jim onemogočili obrambo pred Nemci na utrjeni črti.

Dvajset milijonov kolonialnih čet

Mariborski «Večernik» poroča iz Londona: Komentirajoč Churchillov govor po radiu, poudarja angleški tisk zlasti njegovo ugotovitev, da razpolaga Velika Britanija z 20 milijoni prostovoljcev v svojih dominionih in kolonijah, ki bodo prišli brez vsakega pritiska prostovoljno na bojišče, bodisi v Evropi ali kje drugje. Pri tem naglašajo, da so se razblinile v nič vse nade sovražnikov Velike Britanije, ki so se tolažili s tem, da indijski in muslimanski svet Afrike in Azije ne bo ostal zvest imperiju. Izkazalo se je, da je ta imperij dosti bolj trden, kakor je celo sam London mislil. Ta trdnost je naravni nasledek velikobritanske politike, ki narodov v svojih dominionih in kolonijah nikoli ni zatirala. Vsi ti narodi se upravljajo sami, zato se tudi zavedajo, kakšne velike koristi je za nje obstanek velikega britanskega imperija. Zavedajo se pa tudi, da bi v primeru razpada in zmage sedanjih sovražnikov postali sužnji zavojevalec. Tega narodi velikobritanskih dominionov in kolonij nikoli ne bodo dopustili. Dvajset milijonov mladih, čilih in jekleno vztrajnih prostovoljcev zadostuje, da se spusti Velika Britanija — če treba — v vojno tudi še z drugačnimi silami, kakor je Nemčija. Mi, mo tega je pa treba poudariti tudi nepremagljivo kvaliteto domačih

angleških čet in posebej še francoskih. Francija, ki je razpolagala v svetovni vojni samo s 400.000 možmi kolonialnih čet, razpolaga že sedaj, ob začetku vojne, z enim milijonom. Ta milijon vojakov je deloma že v Franciji, deloma bo pa tja še poslan, ako bo potrebno. Istčasno se vežba v francoskih kolonijah tudi že drugi milijon kolonialnih čet. Vojaške sile Velike Britanije in Francije so prav tako neizčrpne, kakor so njune tehnične sile.

Ukrajinci

S propadom Poljske države in zaradi zasedbe zapadnega dela Poljske po Rusih je stopilo ukrajinsko oprasanje v ospredje. Znano je, da ta narod doslej v zgodovini ni imel sreče. V bivši Avstriji so bili objekt izkoriščanja od strani Poljakov, ki so podpirali v Avstriji germanizatorično politiko baš radi tega, da so imeli proste roke napram Ukrajincem, odnosno kakor jih često nazivljemo Malorusi. Ko je po svetovni vojni nastala samostojna poljska država, Poljaki soobode, katere so bili sami deležni, niso dali ne Ukrajincem ne Belorusom. Poljska država je bila po sestavi svojih narodnosti zelo pestra. Po uradni statistiki je bilo v Poljski okroglo 69% Poljakov, 15,2% Ukrajincev, 4% Belorusov, 8% Nemcev itd. Toda ta uradna statistika, po kateri bi znašalo število Ukrajincev nekaj manj ko 5 milijonov, Belorusov pa okoli 1.300.000, gotovo ni bila pravilna. Poznavalci Poljske so trdili vedno, da je bilo Ukrajincev 7 milijonov, Belorusov pa 2 milijona, ki so zasedali polovico celokupne poljske države.

Srečke I. razreda 39. kola so gotove in dane v prodajo 13. septembra t. l. in to 100.000 srečk z naslednjimi zrebanji:

- I. razred 14. oktobra 1939.
- II. razred 10. novembra 1939.
- III. razred 12. decembra 1939.
- IV. razred 13. januarja 1940.
- V. razred od 10. februarja do zaključno 7. marca 1940.

Cena srečk je za vsak razred sledeča: cela srečka din 200—, polovica din 100—, četrtina din 50—.

Celotna vrednost dobitkov v 39. kolu znaša

din 65.000.000—

V vseh petih razredih je 7 premij, in sicer: din 2.000.000—, 1.000.000—, 3 po 500.000— in 2 po 300.000— Poleg teh premij so še sledeči večji dobitki: 7 po 200.000—, 16 po 100.000—, 17 po 80.000—, 17 po 60.000—, 19 po 50.000—, 16 po 40.000— din in še večje število drugih večjih dobitkov.

V najsrečnejšem slučaju se more z možnim spajanjem premij in dobitkov v 5. razredu dobiti s celo srečko

din 3.200.000—

Za izplačilo dobitkov jamči država kraljevine Jugoslavije.

Srečke se lahko dobijo pri pooblaščenih prodajalcih in njihovih podprodajalcih, ki so v skoraj vseh večjih mestih.

Natančnejši podatki z loterijskim načrtom in splošnimi pravili se dobijo na željo brezplačno pri vseh pooblaščenih prodajalcih srečk.

DRŽAVNA RAZREDNA LOTERIJA

MIHELČIČ IVAN

elektrotehnično podjetje

Ljubljana, Borštnikov trg 1

Telefon številka 27-04

Izvršuje elektroinstalacije za luč, moč in signale. Dobava prvovrstnih proizvodov tvrdke „Marelli-Milano“ motorji, ventilatorji, črpalke. Zahtevajte reference